

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ

๑ เพื่อศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร

๒ เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ, อายุ, ชั้นเรียน

๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร

๕.๑. สรุปผลการวิจัย

การวิจัย ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัย ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ตามลำดับดังนี้ปรากฏผลดังนี้

๕.๑.๑ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร

๕.๑.๑.๑ จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลที่ค้นพบแบ่งเป็นประเด็นสำคัญคือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นผู้หญิงมีจำนวน ๑๗๔ คน ผู้ชายมีจำนวน ๙๕ คน นักเรียนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๑๐ - ๑๑ ปี มีจำนวน ๑๖๗ คน ที่มีอายุระหว่าง ๑๒ - ๑๓ ปี มีจำนวน ๗๖ คน และมีอายุระหว่าง ๘ - ๙ ปี มีจำนวน ๒๖ คน เป็นนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ มีจำนวน ๙๔ คน ระดับประถมศึกษาปีที่ ๕ มีจำนวน ๘๙ คน และประถมศึกษาปีที่ ๖ มีจำนวน ๘๖ คน

๕.๑.๑.๒ ผลวิเคราะห์ข้อมูลถึงทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ๑) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร, ๒) ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน, ๓) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน, ๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล, ๕) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสรุปผลดังนี้

๑ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร พบว่า ทศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านเนื้อหาและหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ได้แก่ นักเรียนส่วนใหญ่ได้เรียนรู้ และตัดสินใจว่าสิ่งใดดี สิ่งใดชั่ว นอกจากนี้เนื้อหาวิชาสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และยังทำให้ทราบถึงประวัติของพระพุทธเจ้า การได้เรียนรู้วิธีการและการปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง ทำให้เกิดความเข้าใจในหลักศาสนาและหลักธรรมของศาสนามากขึ้น และเนื้อหาวิชาได้กำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชาที่กำหนดไว้

๒ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ทศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านกาย วาจา ใจ การให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแก้ไขปัญหาโดยใช้เหตุผลทางพระพุทธศาสนา มีการเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญในด้านพระพุทธศาสนามาบรรยาย การจัดกิจกรรมเสริมจากการเรียนการสอนปกติ การจัดให้นักเรียนได้ออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่ และนอกจากนี้ยังมีการจัดเสวนาทางพระพุทธศาสนาโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนั้นด้วย

๓ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ทศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นอย่างดี มีการเชิญวิทยากรพิเศษมาบรรยายหรือแสดงธรรมเป็นพิเศษ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เข้าใจได้ง่ายขึ้น สื่อที่ใช้ช่วยในการเสริมสร้างเจตคติที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนมีการติดตามผลของการใช้สื่อนั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าเพิ่มมากขึ้น และยังเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์และทำให้เห็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

๔ ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน พบว่า ทศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีการรักษาความสะอาดและการเก็บอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเป็นระเบียบ ผู้สอนมีความยิ้มแย้มแจ่มใส และการใช้ภาษา ท่าทาง รวมถึงภาษาที่ใช้ในการสอน รวมถึงการสร้างบรรยากาศกันเองระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การจัดป้ายนิเทศ การจัดมุมประสบการณ์ภายในชั้นเรียน มีการเปลี่ยน

บรรยากาศการเรียนรู้จากห้องเรียนไปสู่กิจกรรมอื่น ๆ มีการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ เพื่อปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสม

๕ ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า ทักษะคตินักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านการวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีการวัดผลด้านคุณธรรม และจริยธรรมของผู้เรียน มีการแจ้งถึงจุดประสงค์ของการวัดผลและประเมินผลการเรียนอย่างชัดเจน ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผลวิชาพระพุทธศาสนากับผู้สอนได้ การวัดผลและประเมินผลวิชาพระพุทธศาสนา โดยวิธีการวัดความรู้และความเข้าใจทั้งทฤษฎี และปฏิบัติ มีการเก็บข้อมูลจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนประกอบการวัดผล ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการติดตามผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

๕.๑.๒ เปรียบเทียบทักษะคตินักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ, อายุ, ชั้นเรียน

๕.๑.๒.๑ ผลจากการเปรียบเทียบทักษะคตินักเรียนที่มีเพศต่างกัน โดยผู้วิจัยได้จำแนกการวิจัยครั้งนี้ออกเป็น ๕ ด้าน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านแล้วพบว่า ในด้านเนื้อหาและหลักสูตร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

๕.๑.๒.๒ ผลจากการเปรียบเทียบทักษะคตินักเรียนที่มีอายุต่างกัน โดยผู้วิจัยได้กำหนดช่วงอายุของนักเรียนตั้งแต่ ๘ ปี จนถึง ๑๔ ปี โดยจำแนกการศึกษาออกเป็น ๕ ด้านเช่นกัน ผลปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ไม่แตกต่างกัน จะมีก็ในด้านการวัดผลและประเมินผล จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีอายุ ๑๐ – ๑๑ ปี และ อายุ ๑๒ – ๑๓ ปี มีทัศนคติต่อการเรียนการสอนในด้านการวัดผลและประเมินผล มากกว่านักเรียนที่มีอายุ ๘ – ๙ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๑.๒.๓ ผลจากการเปรียบเทียบทักษะคตินักเรียนที่มีชั้นเรียนต่างกัน โดยผู้วิจัยได้กำหนดช่วงชั้นเรียนตั้งแต่ ประถมศึกษาปีที่ ๔ – ประถมศึกษาปีที่ ๖ ผลปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านแล้วพบว่า ในด้านเนื้อหาและหลักสูตร และด้านการวัดผลและประเมินผล มีทัศนคติที่แตกต่างกัน จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ผลปรากฏว่า ในด้านเนื้อหาและหลักสูตรนั้นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีทัศนคติต่อการเรียนการสอนในด้านเนื้อหาและหลักสูตรมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่

๔ และในด้าน การวัดผลและประเมินผลนั้น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ มีทัศนคติต่อการเรียนการสอนในด้านการวัดผลและประเมินผลมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๑.๓ วิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร

เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถาม (Contents Analysis) ที่เป็นคำถามปลายเปิดในคำถามที่เกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานครดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. ด้านเนื้อหาและหลักสูตร

๑.๑ ควรเป็นเนื้อหาที่สามารถเข้าใจได้ง่าย และ เป็นรูปธรรมมากขึ้น

๑.๒ ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพิ่มมากขึ้น

๑.๓ ควรมีเนื้อหามากกว่าเดิม และให้ตรงกับวัตถุประสงค์รายวิชา

ที่กำหนดไว้

๒. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

๒.๑ ควรจัดกิจกรรมที่ประกอบการเรียนรู้และน่าสนใจมากขึ้น

๒.๒ ควรมีกิจกรรมให้มากกว่าเดิม

๓. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

๓.๑ ควรเพิ่มสื่อการเรียนการสอนให้มากขึ้น

๓.๒ สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนขาดความน่าสนใจ

๔. ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน

๔.๑ ควรจัดสถานที่อื่น ซึ่งนอกเหนือจากห้องเรียน

๔.๒ การสร้างบรรยากาศในระหว่างการเรียนการสอน

๕. ด้านการวัดและประเมินผล

๕.๑ การประเมินผลควรวัดที่การกระทำมากกว่าการเรียนการสอน

๕.๒. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

๑. ด้านเนื้อหาของหลักสูตร จากการวิจัยในด้านเนื้อหาและหลักสูตร เห็นได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่ได้มีการเรียนรู้ และมีการตัดสินใจสิ่งใดดี สิ่งใดชั่วหลังจากที่ได้มีการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา และความสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ด้วย ฉะนั้น

โรงเรียนจะต้องจัดหลายรูปแบบทั้งในห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติการ และนอกห้องเรียน ด้วยเหตุนี้จึงมีข้อเสนอแนะผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาพึงนำไปพิจารณา และปฏิบัติได้หลายประการ นอกจากนี้เนื้อหาวิชาสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และยังทำให้ทราบถึงประวัติของพระพุทธเจ้า การได้เรียนรู้วิธีการและการปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง ดังที่ **วัฒนาพร ระงับทุกข์** กล่าวว่าหลักสูตรคือมวลประสบการณ์ ที่จัดให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ทำให้เกิดความเข้าใจในหลักศาสนาและหลักธรรมของศาสนามากขึ้น และเนื้อหาวิชาได้กำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชาที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ **น้ำทิพย์ งามสุทธา** ได้กล่าวว่าหลักสูตรหมายถึง เนื้อหาที่เป็นรายวิชาที่จัดหรือกำหนดขึ้นให้ผู้รับการศึกษาได้เรียนจนสำเร็จการศึกษา และยังหมายถึงมวลประสบการณ์ที่ทางโรงเรียนจัดและกำหนดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการและเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นโครงการเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาหรือแผนการศึกษาแห่งชาติอีกด้วย

๒. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากการวิจัยทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตชนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่อยากให้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านกาย วาจา ใจ การให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแก้ไขปัญหาโดยใช้เหตุผลทางพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับที่ **กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์** ให้ความหมายว่า กิจกรรมนักเรียน หมายถึง กิจกรรม ต่าง ๆ ที่โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกันจัดขึ้นนอกเวลาเรียนหรือนอกเหนือหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนดให้เรียนในเวลาปกติ ทั้งนี้ด้วยความสมัครใจของนักเรียนเองและด้วยความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมแต่ละอย่างบรรลุความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และ **นิรนต์ สุทธิบุญ** กล่าวว่ากิจกรรมนักเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลักสูตรกำหนดเนื้อหาไว้เพื่อส่งเสริม ประสบการณ์ชีวิตสนองความสนใจ ความสามารถและความถนัดของนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการเองโดยสมัครใจ ทั้งนี้ภายใต้การอนุมัติของผู้บริหารโรงเรียนโดยไม่เกี่ยวกับคะแนนในการวัดผลการศึกษา มีการเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญในด้านพระพุทธศาสนาบรรยาย การจัดกิจกรรมเสริมจากการเรียนการสอนปกติ การจัดให้นักเรียนได้ออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่ และนอกจากนี้ยังมีการจัดเสวนาทางพระพุทธศาสนาโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนั้นด้วย ดังที่ **สมพงษ์ จิตระดับ** ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมไว้โดยสรุปดังนี้

๑ สร้างบนพื้นฐานของเนื้อหาที่เรียนรู้ ตรงจุดมุ่งหมาย และความคิดรวบยอด
ของจริยศึกษา

๒ สอดคล้องกับวัย ประสบการณ์ วุฒิภาวะและระดับสติปัญญาของนักเรียน

๓ ต้องเป็นรูปธรรมที่แสดงออกและเคลื่อนไหวได้

๔ ต้องมีความทันสมัย ทันทับปัญหา และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

๕ ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุด

๖ ระยะเวลาเหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน ประมาณ ๑๕ – ๒๐ นาที

๗ น่าสนใจ และสอดคล้องกับความสนุกเพลิดเพลินได้

๘ มีผลต่อการเรียนรู้ พฤติกรรม ความรู้สึก ความนึกคิดของนักเรียนทางที่
เป็นประโยชน์

๙ มีสาระ ทำทนายให้นักเรียนรู้จักการคิด ใช้เหตุผลและหาคำตอบให้กับตนเอง

๑๐ ควรส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้

๑๑ ใช้สื่อประกอบ

๑๒ วัดและประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมได้

๓. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน จากการวิจัยทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการ
เรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร
ในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าการที่ผู้สอนได้มีการเตรียมการใช้สื่อ
การเรียนการสอนเป็นอย่างดี มีการเชิญวิทยากรพิเศษมาบรรยายหรือแสดงธรรมเป็นพิเศษ
ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เข้าใจได้ง่ายขึ้น ซึ่ง พระพยอม กัลยาโณ กล่าวว่า สื่อการสอนหรือ
อุปกรณ์การสอนนั้น วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอด
ไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอุปกรณ์นั้นมีหลายอย่างด้วยกัน ซึ่งสามารถนำมาใช้ตาม
ความสะดวกและความเหมาะสม เช่น

๑) สื่อที่เป็นธรรมชาติ

๒) ตัวผู้สอน

๓) สื่อที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่

๔) รูปภาพที่ทำให้เกิดความเคลื่อนไหว

๕) สื่อที่ใช้กรณีศึกษาหรือจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ

๖) ข่าวจากหนังสือพิมพ์

แต่การสอนจริยธรรมที่นับว่ามีบทบาทและมีความสำคัญมากที่สุดในการเรียนการ
สอนคือ สื่อที่เป็นครู ผู้สอนจะต้องมีคุณสมบัติที่ดี ซึ่งควรเป็นผู้มีความประพฤติน่าเลื่อมใส
เป็นแบบอย่าง จะเป็นผลทำให้เป็นที่ดึงดูดใจให้ผู้ฟังเกิดความเลื่อมใสในศรัทธาและปฏิบัติตาม
สื่อที่ใช้ช่วยในการเสริมสร้างเจตคติที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน มีการติดตามผลของการใช้สื่อนั้น ๆ
ซึ่งสอดคล้องกับที่ สวัสดิ์ สายประสิทธิ์ กล่าวว่า สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นสิ่ง

สำคัญในการที่จะสื่อความหมายไปยังผู้เรียน ผู้เรียนจะมีความเข้าใจลึกซึ้งและถาวรหรือไม่รู้เรื่อง ก็เพราะสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการสอนจะมีคุณค่าเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับว่า ผู้สอนรู้จักคุณค่าของสื่อแต่ละชนิดเพียงใด จะนำมาใช้อย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์ต่อการเรียน การสอนมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าเพิ่มมากขึ้น และยังเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ และทำให้เห็นสิ่งที่ป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งทาง กรมวิชาการ ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการใช้สื่อว่า

- ๑ ช่วยให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ที่ถาวร
- ๒ กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและเข้าใจเรื่องนั้น ๆ ได้แจ่มแจ้ง
- ๓ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น
- ๔ ใ้กับผู้เรียนสนใจในบทเรียน อยากเรียนและเรียนอย่างสนุก
- ๕ เพิ่มประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน
- ๖ ทำให้บทเรียนที่ยากกลับง่ายขึ้น
- ๗ สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- ๘ ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนการสอน

๔. ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า บรรยากาศในการเรียนการสอนนั้นควรมีความเหมาะสมดังที่ **กฤษมณฑ์ วัฒนานรงค์** กล่าวว่า หมายถึง สถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงสภาพแวดล้อมของห้องเรียน ประกอบด้วย ขนาดรูปร่าง อากาศภายในห้องเรียน แสงสว่างภายในห้องเรียน การจัดวางอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน และสภาพบรรยากาศในการเรียนการสอนประกอบด้วยพฤติกรรม การเรียนการสอน การซักถามโต้ตอบระหว่างอาจารย์และนักเรียนซึ่ง **ไพจิตร วรวาท** ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสถานที่และสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนมีผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน อิทธิพลของห้องเรียนจึงมีมากพอที่จะปลูกฝังลักษณะนิสัยของเด็ก ให้มีแบบต่าง ๆ กันออกไป โดยสรุปว่า ห้องเรียนโดยทั่วไปควรมีเนื้อที่ที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน โดยมีเนื้อที่เฉลี่ยประมาณ ๑.๕ ตารางเมตร ต่อ นักเรียน ๑ คน นอกจากนี้ควรจัดห้องเรียนให้ถูกสุขลักษณะทั้งเรื่องการถ่ายเทอากาศ แสงสว่าง และปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ ถ้าแสงสว่างไม่พอ ควรหาหน้าต่างเพิ่มเติม เดิมไฟฟ้าหรือทาสีภายในให้สว่างขึ้น เป็นต้น การจัดห้องเรียนโดยทั่วไปควรยึดหลักดังนี้

๑) การจัดสถานที่ และสภาพแวดล้อมของห้องเรียน ควรยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้เหมาะแก่การจัดการเรียนการสอน

๒) การจัดสถานที่ และสภาพแวดล้อมของห้องเรียน ต้องเสริมสร้างความรู้ทุกด้าน มีอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม หรือหนังสืออ่านประกอบที่น่าสนใจ ที่สอดคล้องคุณธรรมไว้ตามมุมห้อง เพื่อนักเรียนจะได้ค้นคว้าทำกิจกรรมได้

๓) การจัดสถานที่และสภาพแวดล้อมของห้องเรียน ควรจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี บรรยากาศให้นักเรียนสบายน่าเรียนไม่อึดอัด ร่มรื่น สดชื่น

๔) จัดสถานที่ และสภาพแวดล้อมของห้องเรียน ต้องเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดี เช่น สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ความมีวินัยของห้องเรียน เป็นต้น การรักษาความสะอาดและการเก็บอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเป็นระเบียบ ตัวผู้สอนก็มีความยิ้มแย้มแจ่มใส และการใช้ภาษา ท่าทาง รวมถึงภาษาที่ใช้ในการสอนทำให้การสร้างบรรยากาศกันเองระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การจัดป้ายนิเทศ การจัดมุมประสบการณ์ภายในชั้นเรียน มีการเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนจากห้องเรียนไปสู่กิจกรรมอื่น ๆ มีการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ เพื่อปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสม ดังที่ **ปรีชา คัมภีรปกรณ** ได้กำหนดแนวทางในการจัดสถานที่และสภาพแวดล้อม สำหรับนักเรียนไว้ ๕ ประการคือ

๑) การจัดสร้างอาคารสถานที่ อันรวมถึงการวางแผนที่ตั้งอาคารและแหล่งการเรียนรู้ การตกแต่ง การจัดระเบียบให้เป็นไปตามการจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียน โดยมุ่งเน้นความสะอาด สงบ ร่มเย็น และเป็นธรรมชาติ

๒) การใช้อาคารสถานที่ หมายถึง การกำหนดวางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดแก่ผู้เรียน

๓) การบำรุงรักษาสถานที่ และสภาพแวดล้อม ประดับตกแต่ง ซ่อมแซม อาคารสถานที่ และแหล่งการเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพคงเดิมมีลักษณะเป็นธรรมชาติ ร่มรื่น เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าของผู้เรียน

๔) การควบคุมดูแลสถานที่และสภาพแวดล้อม คือการควบคุมดูแลทั่วไปเป็นการกำกับติดตามผลการใช้อาคารสถานที่ การบำรุงรักษา การตกแต่ง การควบคุม การปฏิบัติงานอาคารสถานที่ให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และแบบแผนของทางราชการที่เกี่ยวข้อง

๕) การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ เป็นการดำเนินการประเมินผลการใช้เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวทางการดำเนินงานในโอกาสต่อไป ให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา

๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล จากการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติในด้านการวัดผลและประเมินผลว่าควรมีการวัดผลด้านคุณธรรม และจริยธรรมของผู้เรียนโดยแจ้งถึงจุดประสงค์ของการวัดผลและประเมินผลการเรียนอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับที่ **กรมวิชาการ** ได้กล่าวถึงการวัดผลในวิชาพระพุทธศาสนาไว้ว่า

๑) การวัดผลในวิชาพระพุทธศาสนา เป็นการทดสอบว่านักเรียนมีความเจริญงอกงามในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา มีเจตคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนา ต่อธรรมะที่เรียนมาหรือไม่ มีความประพฤติดีหรือไม่ รู้จักใช้ความคิดพิจารณาสิ่งที่ดี สิ่งชั่ว

การกระทำและงดเว้นการกระทำได้ดีเพียงใด สามารถนำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของตนหรือไม่

๒) การวัดผลวิชาพระพุทธศาสนา ครูผู้สอนสามารถวัดผลได้ตลอดเวลา ตั้งแต่เริ่มบทเรียนจนกระทั่งจบบทเรียน สัปดาห์เรียนและสิ้นปีการศึกษา การวัดผลจึงวัดได้ทั้งปี

๓) เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล อาจวัดผลจากข้อทดสอบ วัดจากการสังเกต การประพฤติปฏิบัติของนักเรียน วัดผลจากการทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนปฏิบัติ วัดจากการสัมภาษณ์ สันทนา ชักถามเพื่อจุดเจตคติของนักเรียน

๔) โรงเรียนควรพิจารณาว่าโรงเรียนได้ใช้ความพยายามปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม แก่นักเรียนมากน้อยเพียงใด สิ่งใดที่ยังต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และสิ่งสำคัญควรให้นักเรียนได้ทำการประเมินตนเอง เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมของตน ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผลวิชาพระพุทธศาสนากับผู้สอนได้ การวัดผลและประเมินผลวิชาพระพุทธศาสนา โดยวิธีการวัดความรู้และความเข้าใจทั้งทฤษฎี และปฏิบัติ มีการเก็บข้อมูลจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนประกอบการวัดผล ซึ่งได้สอดคล้องกับ **สงบ ลักษณะ** ได้กล่าวว่าการวัดผลทางจริยธรรมเป็นการวัดคุณสมบัติภายในที่มองด้วยตาเปล่าไม่เห็น จำเป็นต้องอาศัยการวัดทางอ้อม โดยวัดพฤติกรรมหรือการแสดงออกของบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่จริยธรรมต้องการนั่นคือ การวัดพฤติกรรมทางจริยธรรมหลาย ๆ ด้าน แล้วอนุมานว่าบุคคลนั้นมีจริยธรรมเท่าใด และนอกจากนี้ยังได้เสนอการสร้างเครื่องมือในการวัดจริยธรรม ซึ่งสามารถปรับใช้กับการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลวิชาพระพุทธศาสนา ดังนี้คือ

เครื่องมือและเทคนิควิธีการวัดผลจริยธรรม มีดังนี้คือ

๑) การสังเกต

๑) ใช้แบบสังเกตในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเด็กไม่รู้ตัว เช่น การสังเกตพฤติกรรมในหอประชุม หรือในโรงอาหาร

๒) ใช้วิธีการสังเกตในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เช่น สังเกตการปฏิบัติงานในระบบกลุ่ม ฯลฯ

๒) ให้นักเรียนตอบหรือบอกเรื่องราวของตน อาจทำได้โดย

๑) โดยวิธีใช้แบบสอบถามวัด

๑.๑) แบบตรวจสอบ

๑.๒) มาตราส่วนประเมินค่า

๑.๓) แบบวัดเชิงสถานการณ์

๓) ให้ผู้อื่นช่วยบอกเรื่องราวเกี่ยวกับนักเรียน อาจทำได้โดยใช้แบบสัมภาษณ์ หรือการสัมภาษณ์ หรือใช้แบบสอบถามผู้ปกครองและอื่น ๆ

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย ทศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนา โรงเรียนประถมศึกษา เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้มี ข้อเสนอแนะและข้อแนะนำเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญแก่วิชาพระพุทธศาสนา และครูผู้สอนวิชา พระพุทธศาสนา โดยให้ความร่วมมือและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ พระพุทธศาสนา ทั้งในและนอกโรงเรียนมากขึ้น

๒. ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ควรจัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับชั้นเรียน และควรให้มีการ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพิ่มมากขึ้น

๓. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับ พระพุทธศาสนาให้มากขึ้น และจัดให้มีการสนทนาธรรมระหว่างนักเรียนกับวิทยากร เพื่อเป็น การกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ และ ควรให้มีการฝึกสมาธิก่อนการเรียน การสอนทุกครั้ง

๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุนส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยจัดให้มีห้องจริยธรรม ส่งเสริมให้ครูมีการ จัดทำสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและน่าสนใจมากขึ้น

๕. ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน ควรจัดให้มีการเปลี่ยน บรรยากาศการเรียนจากในห้องเรียนไปสู่สนามหญ้า ใต้ร่มไม้ท่ามกลางธรรมชาติที่สงบเพียงพอ ภายในโรงเรียน

๖. ด้านการวัดและประเมินผล ควรปรับปรุงวิธีการวัดผลและประเมินผลโดยอาศัย เครื่องมือที่หลากหลาย และตรงกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ มากกว่าการวัดผลและประเมินผล ที่การเรียนการสอน

๕.๓.๒ ข้อแนะนำเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑ ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย

๒ ควรศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรหรือการประเมินผลหลักสูตรในวิชา พระพุทธศาสนา ในระดับต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

๓. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาใน โรงเรียนประถมศึกษา